

תהליך התחרדותה של האורתודוקסיה באמריקה בתחילת המאה העשרים בראי העיתונות החרדית

מנחם קרן-קרץ

תקציר

עד שנות הארבעים של המאה העשרים רוב היהודים שהיו רשומים כחברים בקהילות האורתודוקסיות בארצות הברית עבדו בשבת, שהייתה באותה תקופה יום עבודה רגיל. הם צרכו בשר ומוצרי מזון ללא הכשר שהיו זמינים וזולים בהרבה ממקביליהם הכשרים; לא שמרו על דיני טהרת המשפחה היות שהמקוואות היו מרוחקים וגבו דמי כניסה גבוהים; ולא העניקו לילדיהם חינוך יהודי שעליו, בניגוד לחינוך הציבורי, היו צריכים לשלם מכיסם הפרטי.

רוב הרבנים שהועסקו בקהילות האורתודוקסיות השתכרו בצמצום רב והיו כפופים להוראות ראשי הקהילה. היות שחששו לפרנסתם, הם נמנעו מלמתוח ביקורת על אורח החיים הלקוי של בני הקהילה ושל מנהיגיה. לכן, בעוד רוב יהודי מזרח אירופה שהזדהו כאורתודוקסים ופקדו באופן סדיר את בתי הכנסת היו שומרי מצוות, באמריקה רוב היהודים שהשתייכו לקהילות האורתודוקסיות לא שמרו אפילו את המצוות היסודיות ביותר.

אולם, כאשר בוחנים את המצב בסוף המאה העשרים מגלים תמונה שונה בתכלית. רוב החברים בקהילות האורתודוקסיות האמריקניות קיימו אורח חיים דתי קפדני יותר מזה ששרר בקהילות מזרח אירופה, שאף שרוב חבריהן היו שומרי מצוות, היו בהן גם כאלה שלא ניהלו אורח חיים דתי. כמה חוקרים תיארו את תהליך ההתחרדות של האורתודוקסיה באמריקה במחצית השנייה של המאה העשרים כ"תזוזה" או כ"סטייה" לימין. המאמר בוחן את ראשיתו של התהליך במחצית הראשונה של המאה, בהסתמך על עיתונים וכתבי עת אורתודוקסיים שיצאו לאור באמריקה באותה תקופה.